

Kansli S

Utvärdering av utbildningar inom Genusvetenskap: Utlåtande från sakkunniga

Uppdrag och sakkunniggrupp

Sakkunniggruppen (se sammansättning nedan) har haft i uppdrag att utifrån de gemensamma kriterierna vid Lunds universitet för kvalitetssäkring och med stöd av Samhällsvetenskapliga fakultetens anvisningar och instruktioner¹ utvärdera Kandidatprogram i genusvetenskap, Masterprogram i genus, migration och social rättvisa samt fristående kurser i genusvetenskap vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. I uppdraget ingår att lyfta lärandemiljöns och utbildningens/utbildningarnas styrkor, utmaningar och utvecklingsmöjligheter.

Inför utvärderingen gavs de sakkunniga tillgång till en LU-Box med ett stort antal dokument från fakulteten och institutionen, inklusive institutionens självvärdering. En inläga från studenterna har ej bifogats.

Den 10 maj genomfördes ett platsbesök, men på grund av restriktioner relaterade till covid-19-pandemin så skedde detta online (se program i bilaga). Under besöket fick sakkunniga möta och intervjua prefekt, studierektor, lärare, programansvariga, studenter samt administration och studievägledare.

Följande personer har ingått i sakkunniggruppen:

- Lucas Gottzén, Stockholms universitet (ordförande i sakkunniggruppen)
- Lisa Käll, Stockholms universitet

Utlåtandet är strukturerat efter de universitetsgemensamma kriterierna för kvalitetssäkring. Utlåtandet avslutas med en kortare sammanfattning.

---

¹ Arbetsdokument inför pilotutvärderingar: ”Anvisningar och rutiner för utbildningsutvärdering med externa sakkunniga vid Samhällsvetenskapliga fakulteten”, version 2018-11-16, samt ”Utbildningsutvärdering vid Samhällsvetenskapliga fakulteten: Instruktioner till sakkunniga”, version 2018-11-28.

Utbildningarnas främsta styrkor och utmaningar, samt sakkunniggruppens reflektioner och rekommendationer

1. Att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och examensmål

Övergripande förefaller det finnas en god överensstämmelse mellan lärande- och examensmål och studieresultat.

Kandidat- och masterprogrammen är tematiskt upplagda (snarare än att ge en historisk genomgång av genusteori), vilket kan skapa utmaningar vad gäller progression i utbildningsförloppet samtidigt som upplägget förtjänstfullt bidrar till att problematisera förståelsen av ett historiskt förlopp i termer av progression. I intervjuerna under platsbesöket framkom tydligt att frågor om progression har varit centrala i utformningen av utbildningsprogrammen och stod i fokus för ett internat 2018 när omarbetning av grundutbildningen diskuterades. Progression i utbildningen synliggörs genom att grundkursen presenterar grundläggande perspektiv på kön och genus, medan fortsättningskursen ägnar mer tid åt bredare feministisk teori och kandidatkursen inbegriper teoretisk fördjupning med specifikt fokus på kunskapsteori. Den teoretiska abstraktionen ökar på de avancerade kurserna. I både kandidat- och masterprogrammet finns således en tydlig idé om progression. Vad gäller kunskapsinnehållet, läser studenterna exempelvis teoretiska primärtexter främst på fortsättningskursen. Det synliggörs också i att grundkursen innehåller en bredare ingång till metodologi och kvantitativa och kvalitativa metoder, medan fortsättningskursen fördjupar sig i mer specifika kvalitativa metoder (främst diskursanalys).

Progressionen synliggörs också i de förväntningar som ställs på studenterna för läroprocessen, till exempel hur studenterna ombeds läsa och närma sig kurslitteratur. I kursbeskrivningarna på grundkursen ges ofta instuderingsfrågor, tydliga läsanvisningar och på kursens seminarier förefaller läraren ta ett stort ansvar. Detta försvinner delvis med tiden till förmån för större eget ansvar för inläsning och inte minst i ett ökat ansvar för seminarierna, som exempelvis egna formulerade diskussionsfrågor och olika redovisningsformer. Det framstår således att utbildningarna ger möjlighet för studenterna att nå allt högre lärandenivåer, det vill säga inte bara ha kunskap om exempelvis genusteorier, utan också jämföra och tillämpa dem samt generalisera och självständigt kritiskt reflektera kring företeelser utifrån genusvetenskapliga perspektiv.

Exempeluppsatserna vittnar om att studenterna lyckas nå upp till de centrala målen med programmen som kan synliggöras i en uppsats. Likt andra utbildningar i genusvetenskap är de två programmen tvärvetenskapliga, men har en stark betoning på samhällsvetenskapliga perspektiv i genusvetenskap, vilket synliggörs i val av teorier, metod, empiri och analysförfarande. Oavsett betyg präglas uppsatserna av kritiska reflektioner och tolkningar av relevanta företeelser, frågor och problem.

Frågan om studieresultaten motsvarar lärandemålen berör också examinationsformerna. De allra flesta kurser examineras med hemtentamen. Detta är bra för att hjälpa studenterna att utveckla akademiskt skrivande och fördjupat kritiskt tänkande. Men det finns också utmaningar med detta, inte minst att hemtentamen inte alltid kan täcka in alla områden som berörs på en kurs. Endast en kurs inom kandidatprogrammet, den juridiska översiktskursen (som ges av annan institution) och en kurs inom masterprogrammet, Globala processer, lokala förändringar – arbete och ekonomi, har salsexamination. Genomgående på såväl kandidat- som masternivå är

seminarier examinerande och flera kurser inkluderar även andra former av muntlig examination, till exempel genom grupppresentationer.

I lärandemålen för programmen lyfts förmåga att skriftligt redogöra för olika problem och kunskaper. Denna förmåga är avgörande för de mål som programmen har för sina studenter framtida arbetsliv, vare sig det är i myndigheter eller inom forskning så är skrivande ofta centrala arbetsuppgifter. Därför är det viktigt att en teoretisk utbildning som genusvetenskap hjälper studenterna att utveckla sin skrivförmåga. I självvärderingen och vid platsbesöket beskrevs det arbete som sker för att stödja studenternas akademiska skrivande. Det finns ett utvecklat samarbete med Studieverkstaden, som enligt lärare och personal anses vara en viktig resurs eftersom utbildningarna upplevs vara teoretiskt tunga och kräver att studenterna skriver många olika texter i varierande genrer (akademisk uppsats, rapport, essä och debattartikel). Detta sker under två tillfällen på kandidatprogrammet (under grundkursen och kandidatkursen) och vid ett tillfälle under masterprogrammet. Under grundkursen kommer också Studieverkstaden och pratar om studieteknik och de olika resurser som de kan erbjuda till studenterna. Givet att studenterna upplever det som utmanande att balansera teoretisk abstraktion och tillämpning – men också att Studieverkstaden enligt uppgift kommer att omorganiseras – förefaller det finnas stora behov av att utveckla stödverksamhet i och utanför kurser för frågor om studie- och skrivteknik.

Det arbetas med akademiskt skrivande även på andra sätt i utbildningarna, inte minst genom att studenterna får skriva på olika sätt i olika inlämningar, enskilt och i grupp. På fortsättningskursen utgörs en av examinationerna av gruppgemensamt rapportskrivande. Dessutom har studenterna lärarledda ”skrivretreats” i samband med uppsatsskrivande på grund- och avancerad nivå, där de genomför olika skrivövningar och får hjälp att planera och utveckla sitt akademiska skrivande. Samtidigt menar vi att det finns en viss utvecklingspotential, exempelvis genom att ge språklig feedback på hemexaminationer.

I lärandemålen lyfts även förmåga att muntligt kunna formulera sig med hjälp av vetenskapliga begrepp, något som prövas genom muntliga seminarieuppgifter och obligatoriskt deltagande vid seminarier. Här noterar vi att lärandemålet avseende muntlig förmåga därigenom iaktas konsekvent i och med att frånvaro från obligatoriskt seminarium kompenseras genom deltagande i så kallat omseminarium.

2. Att utbildningen sätter studenters lärande i fokus

Vår sammantagna bedömning är att utbildningen har studenternas lärande i fokus och att institutionen arbetar aktivt med att göra utbildningsgången tydlig för studenterna och ge dem goda förutsättningar att lyckas med sina studier. Detta framgår tydligt bland annat i kursbeskrivningar och -guider som genomgående är informativa och pedagogiskt uppbyggda, med till exempel tydliga läsanvisningar och beskrivningar av olika kursmoment. Kursguiderna för enskilda delkurser har stundtals olika utformning och detaljnivå, något som i sig inte behöver innebära något större problem men som kan leda till att relevant information bara återfinns i vissa kursguider och inte i andra. Till exempel nämns inte lärandemål i alla kursguider medan andra kursguider inte bara listar lärandemål utan också tydligt lyfter fram vilka lärandemål som står i fokus för en specifik kurs. Avsnitten om återkoppling efter kursvärderingar återkommer heller inte i alla kursguider, samtidigt som vikten av att inkludera ett återkopplingstillfälle i kursplaneringen lyftes fram av lärarrepresentanter och studierektor vid platsbesöket. Ett samlat grepp om utform-

ningen av kursguiderna skulle sannolikt kunna bidra till ökad tydlighet och därmed också till goda förutsättningar för studenternas lärande.

Återkoppling efter kursvärderingar sker även skriftligt av kursansvariga lärare i en mall där lärarna dels sammanfattar studenternas värdering, dels gör sin egen sammanfattande bedömning och lämnar förslag framåt. De värderingar och återkopplingar från lärare som vi har tagit del innehåller genomtänkta reflektioner som vittnar om stort engagemang och tydligt fokus på studenternas lärande, bland annat genom iakttagelser av vilka kursmoment som studenterna upplevt svåra och där pedagogiska grepp och undervisningsformer eventuellt kan behöva ses över.

Vid platsbesöket framkom att undervisningen på grund- och avancerad nivå har en central plats på institutionen – trots att verksamheten som helhet är förhållandevis forskningstung – och att lärarlaget är engagerat i undervisning och pedagogisk utveckling. Ett tydligt exempel på detta är att fastanställda medarbetare som erhåller externa forskningsbidrag följer en tjänstefördelningstrappa som ska säkra att samtliga professorer och lektorer har undervisning i sin tjänsteplanering och är aktivt delaktig i institutionens utbildning. Ytterligare ett exempel är att även anställda forskare som inte har undervisning i sin anställning, engagerades i den nyligt genomförda omarbetningen av kandidatprogrammet, bland annat genom möjlighet att diskutera och komma med förslag på kurslitteratur. Såväl tjänstefördelningstrappan som inkludering av forskare i utbildningsutveckling bidrar också starkt till utbildningens forskningsanknytning.

Utbildningarna vid institutionen betonar studentaktivt lärande, något som framgår tydligt i kursguider och kursuppgifter och som även lyfts fram i självvärderingen som en del av den pedagogiska grundsynen på institutionen. Redan under grundkursen/kandidatprogrammets första termin arbetar studenterna under handledning med ett självständigt grupparbete och guidas på det sättet redan tidigt in i en förståelse av sig själva som aktiva kunskapssubjekt där de under utbildningens gång i ökande grad aktivt formar och tar ansvar för sin egen lärandeprocess.

För såväl kandidat- som masterprogrammet finns en programbok med samlad praktisk information om att studera genusvetenskap vid Lunds universitet, som utgör en god hjälp för studenterna att navigera sin studiegång och få kunskap om olika stödinstanser som finns att tillgå. Institutionen har också nära samarbete med Samhällsvetenskapliga fakultetens bibliotek, med en egen kontaktbibliotekarie och med den tidigare nämnda Studieverkstaden och bidrar därigenom till att synliggöra och stärka stöd för studenternas lärande.

3. Att utbildningen vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet

Samtliga undervisande lärare är disputerade och aktiva forskare. Alla professorer och lektorer har undervisning i sin tjänsteplanering och deltar i institutionens utbildningar. Även professorer undervisar på grundnivå, vilket är föredömligt. Samtidigt utgör institutionen en aktiv och stark forskningsmiljö, där forskarna publicerar sig regelbundet och har varit framgångsrika i att få externa forskningsmedel. För att vara en liten institution har den en omfattande publikationslista med internationell profil – men lärarna publicerar sig också i svenska tidskrifter, böcker och i viss mån populärvetenskapligt. Detta innebär att lärarna har kännedom om, och medverkar i forskningsdebatten och att studenterna möter aktuell forskning i utbildningen. Det framstår med andra ord som att institutionen har lyckats ha en synnerligen god avvägning mellan forskning och undervisning, vilket bör vara utbildningarna till stort gagn. Det finns också ett inflöde av nationella och internationella föreläsare och gäs-

ter, som kommer studenterna till del genom gästföreläsningar och institutionens högre seminarier är öppna även för studenter.

Lärarna har olika ämnesbakgrund och relevant kompetens vad gäller perspektiv, ämnesområden och metod. Detta är särskilt viktigt i ett tvärvetenskapligt huvudområde som genusvetenskap. Samtidigt befinner sig ämnet vid Lunds universitet under Samhällsvetenskaplig fakultet och majoriteten av lärarna har samhällsvetenskapliga inriktningar på sin forskning, vilket också avspeglas i utbildningarnas samhällsvetenskapliga tonvikt. Liksom genusvetenskap generellt så arbetar de flesta lärare med kvalitativa metoder i sin forskning, vilket också synliggörs i metodkurserna och i uppsatserna. Det finns vissa inslag av kvantitativ metod.

Kursernas lärandemål betonar ofta kritiskt tänkande och förhållningssätt utifrån forskning och en stor del av kurslitteraturen består av refereegranskade forskningsartiklar, redan på grundkursen. Betoningen på vetenskapligt förhållningssätt synliggörs också i tonvikten på metodkurser i utbildningen, som ger breda kunskaps-teoretiska och metodologiska ingångar till genusvetenskaplig metod och frågeställningar. Många av studenterna på masterprogrammet går vidare till forskarutbildning, och alumnenkäten visar på särskilt goda omdömen i att utbildningarna lyckats förmedla kritiskt tänkande samt att kunna analysera företeelser och händelser utifrån genusvetenskapligt perspektiv.

Vår bedömning är att utbildningen vilar på gedigen vetenskaplig grund och lyckas förmedla vetenskapliga förhållningssätt till studenterna. Det finns dock viss utvecklingspotential. Det är alltid en utmaning i hur metodologiska kunskaper viktas i en utbildning, men i institutionens utvärdering av sina kandidatuppsatser synliggörs en överrepresentation av diskursanalys. Detta avspeglar att många forskare på institutionen arbetar med dessa metoder, och det finns en tradition inom genusvetenskap att använda diskursanalys. Samtidigt så ser vi det önskvärt att försöka bredda metodkunskaperna, inte minst givet att diskursanalys för med sig kunskaps-teoretiska perspektiv som inte harmonierar med många teoretiska traditioner som är viktiga inom genusvetenskap. Utbildningarnas betoning på skrivande, som nämnts ovan, öppnar också upp för bredare metodologiska diskussioner om olika former av skrivande som metodologiskt grepp. Här märks kanske främst en feministisk-teoretisk och genusvetenskapligt stark tradition av kreativt akademiskt skrivande, som skulle kunna lyftas in i och berika utbildningarna.

Självvärderingen pekar på att det finns en utmaning i att hjälpa studenterna att omsätta abstrakta teoretiska begrepp och perspektiv i sin utbildning och senare i arbetslivet. Det synliggörs också i alumnenkäten där många alumner uttrycker en stor diskrepans mellan den teoretiska kunskapen i utbildningen och arbetslivet. Vi tror att ett fortsatt och fördjupat arbete med att operationalisera teorier och begrepp och att träna studenterna i analytisk förmåga, som nämns i självvärderingen, är avgörande. Vi tror också att en utveckling av undervisning i akademisk skrivande och rapportskrivande skulle kunna vara till gagn för att minska det upplevda gapet mellan teoretiska abstraktioner och praktisk tillämpning.

4. Att undervisande personal, inklusive handledare, har ändamålsenlig ämnesmässig, högskolepedagogisk, ämnesdidaktisk och övrig relevant kompetens, samt att lärarkapaciteten är tillräcklig

Samtliga undervisande lärare har någon form av universitetspedagogisk utbildning, många har genomgått ett flertal kurser – inte minst de mer juniora lärarna. Det stora

flertalet har gått grundläggande universitetspedagogiska kurser och i kursledarskap, men också kurser med fokus på handledning.

Som nämnts ovan så har lärarna olika ämnesbakgrund, vilket speglar att genusvetenskap är ett ungt ämne – men också tvärvetenskapligt. Lärarna har disputerat i ämnen som antropologi, etnologi, genusvetenskap, historia, sociologi, socialvetenskap, socialepidemiologi och statsvetenskap. Denna bredd förefaller utnyttjas väl i utbildningen genom att lärarens kunskaps- och forskningsområde tas i beaktande vid bemanning av kurser. Undervisningen i varje delkurs bedrivs till stor del i lärarlag där såväl juniora som mer seniora lärare ingår och samarbetar. Vi bedömer detta vara ett bra arbetssätt eftersom det säkerställer stöd till yngre kollegor, men också att olika perspektiv och kompetens kommer in i varje enskild kurs. Examinering av uppsatser görs enbart av disputerade lärare, på masternivå krävs docentkompetens.

Samhällsvetenskapliga fakulteten har systematiserat den pedagogiska utvecklingen genom bland annat inrättandet av en pedagogisk akademi, för att stärka undervisningens status. Lärare har möjlighet att söka och bedömas som att vara "meriterad lärare" eller "excellent lärare". Två av institutionens lärare har bedömts som "excellenta lärare". Dessa lärare har ett särskilt ansvar i kollegiet att bidra med den pedagogiska utvecklingen vid institutionen. Institutionen uppmuntrar samtliga behöriga lärare att söka till pedagogiska akademien och erbjuder en gång om året en workshop för att stödja ansökan och arbeta med sin pedagogiska meritportfölj. Detta är i vår bedömning utmärkt och bidrar både till lärarnas kompetenshöjning och till att hålla frågor om pedagogisk meritering levande och aktuella i det dagliga arbetet. Vi stödjer även starkt initiativet att införa en månatlig pedagogisk lunchtimme för kollegiala samtal om den pedagogiska verksamheten.

Lärarkapaciteten förefaller tillräcklig, även om det i självvärderingen påpekas att det stundtals är svårt att planera bemanning eftersom det är en förhållandevis liten lärargrupp – när någon får projektmedel påverkas planeringen mycket. För att lösa detta utgör forskare som förlagt medel på institutionen samt doktorander en viss resurs, även en del tillfälliga vikariat förekommer. Men institutionen har på senare år satsat på att skapa fler fasta tjänster, däribland biträdande lektorat och en professur, som är under tillsättning.

För att vara en forskningsintensiv institution förefaller undervisning och utbildning ha en viktig plats. Exempelvis så avsätts en av två dagar vid institutionens årliga internat till frågor om undervisning. Institutionen har genomfört flera pedagogiska utvecklingsprojekt under senare år. Inte minst så har kandidatprogrammet nyligen omarbetats. I detta arbete har progression utifrån SOLO-taxonomin varit central men även institutionens forskningsområden har knutits tydligare till utbildningen. Vidare har kandidatuppsatserna genomlysts och mastuppsatserna planeras att genomlysas på samma sätt, samt programmets metodpaket ses över.

Sammanfattningsvis bedömer vi att undervisande personal har tillräcklig pedagogisk kompetens, och att lärarkapaciteten är relativt god. Likt många andra institutioner förefaller det vara svårt att ställa prognoser på lärarbehov givet att extern forskningsfinansiering inte går att förutse. Där kan tillfälliga anställningar vara en hjälp till snabb anpassning, men vi stöttar den väg som institutionen har gått under senare år med att säkerställa fler tillsvidareanställningar och därmed bidra till ökad hållbarhet.

5. Att utbildningen ska vara relevant för studenterna samt svara mot samhällets behov

I institutionens självvärdering understryks ett kontinuerligt aktivt arbete med att göra utbildningen så relevant som möjligt för studenterna. Institutionen beskriver sig själv som att medvetet försöka skapa utbildningar med hög samhällsrelevans, arbetsmarknadsinriktad och som har en bred rekrytering av studenter. Detta är en viss utmaning givet att genusvetenskap är ett i stora stycken teoretiskt drivet ämne. Det förefaller dock som om institutionen till viss del lyckats med sina ambitioner, bland annat så har utbildningarna en högre andel studenter från studieovana hem än andra utbildningar vid universitetet.

Alumnundersökningen visar att studenterna överlag är mycket nöjda med sin utbildning och att de får jobb, ofta där deras utbildning har hög relevans. Alumnerna återfinns på stora delar av arbetsmarknaden. Många arbetar med jämställdhetsfrågor inom myndigheter och privat sektor, medan andra arbetar med frågor som rör kultur och media, inom civilsamhällets olika organisationer, med utvecklings och biståndsfrågor. Alumnerna beskriver i undersökningen hur utbildningen har gett dem viktiga kunskaper som de har god nytta av i arbetslivet, inte minst betonar de vikten av att ha ett kritiskt och analytiskt förhållningssätt.

På både kandidat- och masterprogrammet finns det möjlighet till en praktiktermin, vilket möjliggör såväl att konkretisera den teoretiska kunskapen som att knyta viktiga kontakter för det framtida arbetslivet. Studievägledarna påpekar att allt fler studenter väljer praktikterminen och att många får arbete på detta sätt. Under praktikkursen genomför studenterna ett antal uppgifter och analyserar arbetsplatsens organisation ur ett genusvetenskapligt perspektiv och praktikkursen inbegriper därigenom i sig möjligheten att tillämpa teoretiska perspektiv på en arbetsplats och organisation.

Ett annat sätt att stärka utbildningens samhällsrelevans är att kandidatprogrammet har en termin med fokus på juridik. Denna består dels av en kurs som fokuserar på genusvetenskapliga perspektiv på rätt och rättvisa, dels av en juridisk översiktskurs som ges av Institutionen för handelsrätt och som studenterna läser tillsammans med juridikstudenter. Detta ger studenterna redskap i att arbeta med policyfrågor kring jämställdhet, diskriminering, etc. Samtidigt förefaller det finnas stor utvecklingspotential. Studenterna ger uttryck för att ha svårt att se relevansen och nyttan med delar av den juridiska översiktskursen. Att kursen ges av en annan institution innebär att möjligheterna att förändra innehållet är i princip obefintliga, något lärarna vid platsbesöket lyfte fram som problematiskt. Institutionen har ambitionen att kunna utveckla en tydligare genusinriktad juridisk översiktskurs men detta är organisatoriskt svårt. Ett sätt att integrera kursen bättre i kandidatprogram skulle kunna vara att låta vissa poäng från kursen "Genus och rätt" fungera som en strimma i den juridiska översiktskursen. Detta skulle också sannolikt bidra till att fler studenter skulle komma att uppleva den juridiska översiktskursen som mer relevant och som en tydligare del av programmet.

Institutionen erbjuder studenterna i sina program att följa en arbetsmarknadsorienterad seminarieserie kallat för "Framtidsspåret". Framtidsspåret drivs av studievägledarna, löper parallellt med kurserna och är tänkt att komplettera den teoretiska utbildningen. Under 2-3 träffar per termin ges studenterna möjlighet att reflektera, utveckla och inspireras kring utbildningen och möjliga vägar ut i arbetslivet. Detta initiativ är föredömligt och studentrepresentanterna uttrycker sig mycket positivt om Framtidsspåret. De efterlyser fler tillfällen och möjligheter till mer varierat utbud av seminarier, föreläsningar och workshops.

Framtidsspåret är också ett forum där studenterna har lyft frågor om genusvetenskapen som ett utsatt ämne, något som studievägledarna påtalar vid platsbesöket och samtidigt uttrycker att det saknas verktyg och stöd från centralt håll för att stötta genusstudenterna just avseende detta. Även lärarrepresentanter och institutionsledning lyfter fram genusvetenskapens utsatthet som något studenterna uppenbart tänker på men påtalar också att ett för starkt fokus på hot, hat och attacker försvårar konkret arbete. Här är vi eniga i institutionens strategi att slå hål på föreställningar om de som attackerar som de onda och genusvetenskapen som de goda, och att därigenom bidra till att nyansera och problematisera en komplex politisk och samhällslig kontext och synliggöra *genusvetenskapens* relevans och analytiska sprängkraft. Samtidigt ser vi ett behov från såväl medarbetare som studenter av ett tydligare stöd för frågor rörande ämnets utsatthet uppåt i universitetsorganisationen.

6. Att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Studenterna har formell möjlighet till inflytande i utbildningen genom formell representation i samtliga beslutande organ vid institutionen. I självvärderingen påpekas dock att det ofta är svårt för Samhällsvetarkåren att besätta dessa platser med studenter och att kontinuiteten därmed brister. Vi noterar också att kåren i samband med föreliggande utvärdering där studenterna har möjlighet att inkomma med en studentinlaga, meddelat att de tyvärr inte har några studenter som kan skriva en sådan.

Inflytande för de allra flesta studenter sker därför främst genom kursvärderingar, som genomförs på varje delkurs och helkurs (termin). Utvärderingen sker skriftligen, om möjligt i samband med sista kursmoment. Utvärdering sker också enligt institutionen muntligt i slutet av kurser, och ibland under kursens gång. Resultatet av de formella utvärderingarna sammanställs i en kursrapport, som publiceras för studenterna på kursplattformen. Ansvarig lärare skriver en sammanfattning till studievägledare, som informerar styrelsen. Studenterna tycker sig ha tillräckligt inflytande och att lärarna generellt tar till sig av utvärderingarna, och vid behov under kursens gång. Samtidigt som institutionen arbetar aktivt med att återkoppla till studenterna noterar vi att det är relativt låg svarsfrekvens för flera av de kursvärderingar vi fått ta del av. Här vill vi rekommendera att kursvärderingarna rutinmässigt genomförs i samband med sista kursmomentet eftersom det, enligt svar vid platsbesöket, ger bättre svarsfrekvens. Vi vill också rekommendera att rutiner införs för att dokumentera övrig utvärdering som genomförs utanför formell kursvärdering. I tillägg till de utvärderingar som görs av hel- och delkurser vore det dessutom säkerligen mycket värdefullt för såväl studenter som lärare och programansvariga att genomföra systematisk utvärdering av hela utbildningsprogram på både kandidat- och masternivå.

Vårt generella intryck är att studenterna har formella möjligheter till inflytande i sina utbildningar. Avståndet mellan studenter och lärare upplevs inte heller långt, till viss del eftersom det är en liten institution. Samtidigt uppmärksammar såväl studenter som självvärderingen att det finns utmaningar med att få studenterna att ta tillvara på möjligheten till inflytande, exempelvis är det svårt att fylla platserna i de beslutande organen.

7. Att en ändamålsenlig och för alla tillgänglig studie- och lärandemiljö med välfungerande stödverksamhet föreligger

Samtliga studenter på fristående kurser, på kandidatprogrammet och på masterprogrammet har tillgång till studievägledning och pedagogiskt stöd. I början av terminen informerar studievägledaren varje år om de resurser som finns att tillgå.

Vad gäller stödverksamhet så har samtliga studenter tillgång till studievägledning, som går att boka ett antal tillfällen per vecka. Studievägledarna beskriver det som att det utvecklats en kultur bland programstudenterna att söka studievägledning i olika skeden av utbildningarna. De frågor som studenterna kommer med rör till stor del kursval, möjliga kombinationer med andra utbildningar och arbetsmarknadsfrågor. Under pandemin har många sökt stöd för psykisk ohälsa, vilka ofta skickas vidare till universitetets studenthälsa. Distanstillvaron under pandemin har även lett till ett ökat behov av stöd i studieteknik och för att möta det anordnade studievägledarna en workshop. Arbetsmarknadsfrågor lyfts till stor del på gruppnivå genom det så kallade "Framtidsspåret" som beskrivits ovan. Detta har möjliggjort att den individuella rådgivningen avlastats.

Studievägledningen möter också studenter på masterprogrammet utan genusvetenskaplig grundutbildning som har viss brist på självförtroende inför vad de upplever som en teoretiskt tung utbildning där de saknar förkunskaper i genusvetenskap. Studievägledarna uppmuntrar studenterna till att arbeta i grupp tillsammans med andra men här skulle säkerligen kunna göras mer för att fånga upp de studenter på masterprogrammet som har annan disciplinär bakgrund, inte minst för att kunna behålla hög genusvetenskaplig nivå i masterutbildningen.

Mentorsverksamhet på institutionen, där masterstudenter utbildats i mentorskap, är för tillfället inte aktivt på grund av sviktande studentintresse, men planeras att återupptas. Det är en verksamhet vi ser mycket positivt på och starkt vill uppmuntra eftersom den sannolikt bidrar till att öka studenternas känsla av sammanhang, bidrar till att studenterna får fördjupade perspektiv på sin utbildning och tränas i arbetslivsförberedande förmågor som ledarskap och kommunikation.

Studenter som är i behov av extra pedagogiskt stöd har ofta först sökt utredning och stöd från centrala enheter på universitetet och kontaktar studievägledningen efter beslut. Studievägledningen hjälper studenterna att få det pedagogiska stöd de har rätt till och utgör en viktig länk mellan student och kursansvariga.

Institutionen har också ett upparbetat samarbete med biblioteket och Studieverkstaden, som enligt lärare och personal anses vara en viktig resurs eftersom utbildningarna upplevs vara teoretisk tunga och där det krävs att studenten skriver mycket olika texter. Detta sker under två tillfällen på kandidatprogrammet (under grundkursen och kandidatkursen) och vid ett tillfälle på masterprogrammet. Under grundkursen kommer också Studieverkstaden och pratar om studieteknik och de olika resurser som de kan erbjuda till studenterna. Givet att studenterna upplever det utmanande att balansera teoretisk abstraktion och tillämpning – men också att Studieverkstaden enligt uppgift kommer att omorganiseras – så förefaller det finnas stora behov av att utveckla stödverksamhet i och utanför kurser för frågor om studie- och skrivteknik. Eventuellt skulle kanske den workshop som institutionens studievägledning anordnade under pandemin kunna ges rutinmässigt varje termin.

Studiestödsverksamheten förefaller vara väl integrerad med utbildningen och att studievägledarna har god kontakt med studenterna. Det är också en fördel att studenter och lärare kan mötas på ett naturligt sätt i "Hangaren", det utrymme med datorer och studieplatser som ligger i anslutning till institutionens undervisningslokaler. En utmaning för framtiden är den flytt från nuvarande lokaler som planeras,

som sannolikt kommer påverka verksamheten och kräva nya sätt att skapa gemensamma ytor för studenterna och där studenter och lärare kan mötas. Här är institutionen väl medveten om vad som går förlorat i flytten till nya lokaler och inställda på att arbeta med att återupprätta studiesociala kontaktytor i ny miljö.

8. Att en kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen sker

Självvärderingen visar på en tydlig struktur för uppföljning och utveckling av utbildningen så att detta sker kontinuerligt samt en generell struktur för att arbeta med utbildningsfrågor. Det yttersta ansvaret för detta ligger på institutionsstyrelsen, som beslutar om riktlinjer, prioriteringar, utbildnings- och kursplaner samt litteraturlistor. På institutionen finns också beredningsgrupper för kursplaner, program och jämställdhet, likabehandling och mångfaldsfrågor (JLM). Institutionen har varje år kvalitetsdialoger med fakulteten, där utbildningarna diskuteras. Dessa möten är väl dokumenterade i det underlag vi har fått tillgång till.

I den dagliga verksamheten är det prefekt och studierektor som leder arbetet, där studierektor arbetar med programansvariga med utveckling och uppföljning.

På varje enskild kurs har ansvarig lärare uppdrag att utveckla undervisningen, vilket tydliggörs i institutionens Lärarguide, ett föredömligt dokument som säkerligen är till stor hjälp kanske framför allt för nya lärare. Kontakt mellan lärare kring kurser och undervisning sker kontinuerligt i vardagen och i en samtalstråd på Teams samt på de lärarmöten som hålls 3-4 gånger per termin (ett av dessa lyfter programmets struktur och mål). Utöver detta finns också det årliga internatet där en dag viks åt undervisningsfrågor.

Under senare år har, som lyfts ovan, institutionen genomfört flera projekt kring utbildningarna, exempelvis har kandidatuppsatsernas kvalitet granskats och etikfrågor har setts över för att ge tydligare riktlinjer inför uppsatsskrivandet.

Samtliga kurser utvärderas anonymt efter varje delkurs via elektroniska enkäter. Studenternas engagemang för dessa förefaller variera kraftigt, med alltifrån 20 till 90% i svarsfrekvens. Enligt självvärderingen beror detta på om det ges tid till kursvärdering vid sista kurstillfället eller om endast en länk läggs ut på kurshemsidan. Kompletterande utvärdering sker genom att lärarna ofta har muntliga och ibland skriftliga avstämningar med studenterna under kursens gång.

Vi bedömer att verktyg för kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen är strukturerad och fungerar väl. Men som det påpekas i självvärderingen finns det dock utrymme att säkerställa en högre svarsfrekvens vid kursutvärderingar. Detta skulle förslagsvis kunna ske genom att på samtliga kurser schemalägga muntlig kursvärdering där även tid ges till att fylla i den digitala enkäten på kurser (förslagsvis efter examination).

9. Att internationalisering och internationella perspektiv främjas i utbildningen

Internationalisering och internationella perspektiv kan föras på flera sätt. En viktig del sker genom den undervisning och forskning som finns vid en institution. Genusvetenskapliga institutionen är en internationell forskningsmiljö med forskare som besöker på kortare eller längre tid, och där institutionens egna forskare har internationella nätverk. Arbetspråket vid institutionen är engelska. Internationalisering synliggörs också i undervisningen, inte minst i masterprogrammet som har en tydlig

internationell profil men också i övriga kurser där studenterna möter litteratur och forskning som ligger i framkant internationellt. Masterstudenterna läser också kurser tillsammans med internationella studenter inom ramen för fakultetens så kallade Graduate School, som inkluderar en internationell master i genusvetenskap. Institutionen ger också flera kurser som är riktade till utbytesstudenter (Scandinavian Area Studies).

Ett annat sätt att arbeta med internationalisering är genom de möjligheter till utbyten som studenter och lärare har. Dessa förefaller väl utbyggda; institutionen har avtal och samarbeten med flera framstående lärosäten i Europa och USA. Det finns också möjlighet att inom ramen för praktikterminerna på programmet göra praktik utomlands samt möjligheter att göra en Minor Field Study. Det förefaller dock som att studenterna inte utnyttjar dessa möjligheter i särskilt stor utsträckning, och enligt de uppgifter vi fått vid platsbesöket förefaller de flesta studenter som vill utomlands utnyttja universitetets centrala samarbete med University of California.

Även om strukturerna för internationellt utbyte förefaller vara väl utbyggda så vore det – inte minst givet institutionens profilering mot globala frågor – önskvärt att fler studenter utnyttjade möjligheterna. Det är också bedömargruppens förslag att institutionen undersöker möjligheten att ingå avtal om studentutbyten med lärosäten utanför det globala Nord. Även om institutionens lärare har internationella samarbeten i egenskap av forskare så vill vi uppmuntra till att utveckla internationella utbyten och samarbeten i egenskap av lärare, vilket vi tror skulle komma institutionens studenter och utbildningsprogram till gagn.

10. Att jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv integreras i utbildningen

Jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv är väl integrerade i utbildningen. Som påpekas i självvärderingen så är frågor om jämställdhet, likabehandling, inkludering, exkludering, makt och mångfald centrala i genusvetenskap. Det är också teman som återfinns i de allra flesta kurser och i kurslitteratur. Som självvärderingen synliggör är dessa frågor naturligt integrerade i litteratur och i lärandemål.

Jämställdhets- och likabehandlingsfrågorna synliggörs kanske extra tydligt i masterprogrammets inriktning mot ”Ojämlighet, hälsa och samlevnad”, men även de andra två inriktningarna har tydlig tematik kring jämlikhet, jämställdhet och mångfald. På kandidatprogrammet synliggörs det exempelvis i termin 3, där studenterna fokuserar på rättsvetenskap, där terminens första två kurser lyfter frågor om social rättvisa och diskriminering.

Frågor om jämställdhet och likabehandling återfinns också under praktikterminen, där ett av målen är att studenterna utifrån genusvetenskapliga perspektiv ska reflektera över hur arbetsplatsen organiserar sig i termer av formella och informella relationer, makt och resursfördelning. De exempel på praktikrapporter vi har fått se pekar på att kursen möjliggör ett sådant kritiskt reflekterande. På så sätt ges studenterna redskap att arbeta med jämställdhets- och likabehandlingsfrågor i det framtida arbetslivet. Detta är också något som studentrepresentanterna lyfter i intervjuerna och som synliggörs i alumnenkäten.

Frågan om jämställdhet och likabehandling handlar förstås inte bara om utbildningarnas innehåll utan också om kursernas utformning och pedagogik. Det uttalade målet för lärarna är att möjliggöra respektfulla samtalsklimat, vilket sker genom att det i alla kurser förs samtal om hur detta bäst kan genomföras och hur respekt för andra ska balanseras med kritiska förhållningssätt.

Institutionen har anonymiserat alla prov och inför fler salsprov. Detta är särskilt viktigt eftersom institutionen har många studenter från studieovana miljöer. Det är tydligt i dokumentation från lärarmöten och internat samt intervjuer att lärargruppen är medveten om dessa frågor och gärna ser till en breddad rekrytering avseende klass och etnicitet. I sin kommunikation utåt har institutionen säkerställt en bred representation vad gäller kön och etnicitet för att vidga föreställningar om vilka som studerar eller kan tänkas studera genusvetenskap.

En breddad rekrytering ställer stora utmaningar vad gäller undervisningsformer och pedagogiskt stöd. Institutionen har, inte minst genom JLM-gruppen, arbetat med att skapa en inkluderande lärandemiljö genom flera workshops med lärare och personal. JLM-gruppen består av två lektorer på institutionen, varav den ena också är skyddsombud, studierektor och en studentrepresentant.

Vi bedömer att institutionens jämställdhets- och likabehandlingsarbete är systematiskt och väl utvecklat, samt att dessa perspektiv integreras väl i utbildningarnas innehåll. Institutionen driver även ett fortgående arbete för breddad rekrytering och mer inkluderande undervisningsformer. Vi ser gärna att även examinationsformerna varierar än mer för att kunna möta skilda studentgruppers förutsättningar.

11. Att ämnesrelevanta perspektiv i hållbar utveckling främjas i utbildningen

Det sista kvalitetskriteriet berör i vilken utsträckning ämnesrelevanta perspektiv i hållbar utveckling förekommer i utbildningen. Vi väljer här att följa en bredare tolkning av begreppet, som synliggörs exempelvis i FN:s globala hållbarhetsmål, och som inte enbart inkluderar ekologisk hållbarhet, utan också ekonomisk och social hållbarhet. Med en sådan definition av hållbarhet är det tydligt att många av institutionens kurser berör dessa frågor, där frågor om ojämlikhet i relation till genus, klass, funktionalitet och etnicitet återkommande lyfts. Frågor om hållbar utveckling blir inte minst tydliga i masterprogrammet med sitt fokus på genus, migration och social rättvisa och där flera kurser explicit lyfter frågor om sociala klyftor i relation till ekonomi, hälsa, boende och differentiering av befolkningen. I masterns kurser om migration, globala processer och social rättvisa är klimatfrågor ett närvarande tema.

Vi bedömer att frågor om social hållbarhet synliggörs i de flesta kurser, och särskilt i masterprogrammet. Vi stödjer dock resonemanget i självvärderingen som berör behovet av att lyfta frågor om ekologisk/miljömässig hållbarhet mer explicit i utbildningarna. Vi tror att inte minst masterprogrammet har förutsättningar för att mer aktivt arbeta med dessa frågor utifrån genusvetenskapliga perspektiv.

Sammanfattande synpunkter och rekommendationer

Vår samlade bedömning utifrån de kriterier som ställts upp av Samhällsvetenskapliga fakulteten är att Genusvetenskapliga institutionens utbildningar på grund- och avancerad nivå håller en mycket hög standard. Administration och ledning av utbildningen är tydlig, med en forskningsmässigt välmeriterad lärargrupp, som förefaller mycket engagerad i utbildningen och med stort intresse för pedagogiskt arbete. Lärarna är också pedagogiskt välmeriterade och det tycks finnas ett gott arbetsklimat som främjar pedagogiskt utvecklingsarbete.

Samtidigt som utbildningarna är av god kvalitet ser vi behov av utvecklingsarbete inom några områden.

Institutionens forskning har en internationell prägel, vilket syns i utbildningarnas litteraturlistor. Visst studentutbyte finns, men vi uppmanar institutionen att fördjupa internationaliseringsarbetet vad gäller student- och lärarutbyte, inte minst i relation till lärosäten utanför västvärlden.

Den vanligaste examinationsformen är hemtentamen och här ser vi ett behov av större variation, dels för att kunna möta olika studentgruppers förutsättningar, dels för att bättre kunna kontrollera olika kunskapsförmågor. Flera kurser har redan varierad examination men med betoning på hemtentamen. Här skulle till exempel examination i form av fler salstentamina och mer utarbetad löpande examination i form av mindre uppgifter kunna ersätta, istället för att enbart komplettera, hemtentamen.

Juridikterminen är en intressant och viktig inriktning för kandidatprogrammet, samtidigt så förefaller den juridiska översiktskursen vara något apart i utbildningen. Givet att innehållet i kursen inte tycks kunna förändras särskilt så föreslår vi att den integreras bättre genom att några kurspoäng från föregående kurs sparas till en strimma som löper längs med denna kurs, så att de moment som berörs på juridikkursen kan diskuteras explicit i relation till genusvetenskap med stöd av en lärare som är kunnig i såväl rättsvetenskap som genusvetenskap.

Vi noterar att de innehållsrika och pedagogiskt utformade kursguiderna inte innehåller någon information om plagiat och fusk. Information om plagiat och fusk återfinns istället kort i programboken för respektive utbildningsprogram, vilket gör att den informationen ges skriftligt enbart till programstudenter och inte till studenter som läser genusvetenskap som fristående kurser. Detta bör åtgärdas. Vid platsbesöket framkommer att det finns tydliga rutiner för hantering av plagiat och disciplinärenden men att de är ytterst sällan förekommande. Det framstår som att ett gott förebyggande arbete kontinuerligt pågår inom de enskilda kurserna och att risker för plagiat fångas upp under kursernas gång innan examination. Samtidigt som vi noterar att det finns ett väl utarbetat förebyggande arbete ser vi det som angeläget att institutionen tydliggör hur arbete med frågor om plagiat och fusk integreras i utbildningen, att skriftlig information om plagiat och fusk och att rutiner rörande hantering av disciplinärenden når samtliga studenter.

Institutionen arbetar aktivt med studenternas skrivande men här ser vi utvecklingspotential och vi vill rekommendera fortsatt arbete med att inkludera olika former för skrivande, som förbereder studenterna än mer för olika arbetsliv, både forskning och arbete i myndigheter och organisationer, vilka ofta kräver skrivande och mindre utredningar. De skrivretreats som beskrivs under platsbesöket framstår som fantastiska men vår bedömning är att skrivarbete behöver inkorporeras tidigare i utbildningarna och gärna genomgående inkludera mer feedback på akribi etc.

Utbildningen vilar på en mycket stark vetenskaplig grund, men det finns anledning att se över inslaget av olika typer av forskningsmetoder i undervisningen med mål om att säkerställa balans. Detta gäller delvis den överrepresentation som finns av diskursanalys i uppsatsernas tematik, i jämförelse med andra former av kvalitativ metod. Det gäller också frågan om kvantitativa metoder, som kan vara bra att utveckla givet att utbildningarna har en tydlig samhällsvetenskaplig orientering och att institutionen önskar ha utbildningar som är relevanta för arbetslivet.

Masterutbildningen kräver inte genomförd kandidatexamen i genusvetenskap utan ”kandidatexamen inom något samhällsvetenskapligt eller humanistiskt huvudområde innehållande examensarbete med ett genusvetenskapligt tema och/eller baserat på feministisk teori eller motsvarande”. I självvärderingen nämns att ”balansen mellan bredd och spets” försvåras av att studentgruppen har olika förkunskaper

i genusvetenskap, och att detta även reflekteras i studenternas utvärderingar. Utmaningen med en bredare studentgrupp bekräftas i intervjuerna vi genomför vid platsbesöket. Vi stödjer till fullo att ha en öppen antagning till masterprogrammet och är eniga med institutionsledningen om att det signalerar en viktig öppenhet gentemot genusperspektiv i andra ämnen och vid andra institutioner. En öppen antagning innebär också att perspektiv från andra ämnen och ämnesområden kan bidra till en dynamisk lärandemiljö och utveckling av genusvetenskapen. Samtidigt ser vi stort behov av att utveckla stöd för de studenter som antas till programmet med bakgrund i andra ämnen än genusvetenskap. Dels är detta givetvis viktigt för att ge dessa studenter bästa förutsättningar att lyckas med sina studier, dels också för att kunna bibehålla utbildningsprogrammets goda kvalitet och höga genusteoretiska nivå.

Bilaga: Program för platsbesök

LUNDS UNIVERSITET

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Genusvetenskapliga institutionen

Terese Anving, studierektor

1

Platsbesök utvärdering , grund- och masterutbildning i genusvetenskap

Datum: 10 maj 2021

Zoomlänk: <https://lu-se.zoom.us/j/63222924265>

8.30–9.30	Institutions-/programledning	Lena Karlsson: Prefekt Terese Anving: Studierektor
9.45–10.45	Studenter	Julia Svanström: student masterprogrammet "Genus, migration och rättvisa" (år 1) Johanna Mattsson: Student kandidatprogrammet I genusvetenskap (år 2)
11.00–12.00	Studievägledning/utbildnings- administration	Maria Persson: Institutions- och utbildningsadministratör, studievägledare Josefin Larsson: Institutions- och utbildningsadministratör, studievägledare
12.00–13.00	Lunch	
13.00–14.30	Lärarrepresentanter	Terese Anving: Lärare och ansvarig för kandidatprogrammet Marta Kolankiewicz: Skyddsombud, lärare och ansvarig för programkursen "Genus och rätt" Diana Mulinari: Lärare och del av gruppen som utformade masterprogrammet Maja Sager: Lärare och ansvarig för masterprogrammet